

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO KỲ THI TRUNG HỌC PHỔ THÔNG QUỐC GIA NĂM**  
**Đề chính thức 2016**  
**(Đề thi gồm 2 trang)** **Môn Thi: Ngữ Văn**  
**(Thời gian làm bài 180 phút không kể thời gian giao đề)**

**PHẦN 1:**

**Câu 1:**

Sự mượt mà và tinh tế của tiếng Việt được thể hiện ở những từ ngữ trong khổ thơ thứ nhất là: “như bùn” “như lụa” “óng tre ngà” “mềm mại như tơ”

**Câu 2:**

Một số biện pháp tu từ được sử dụng ở khổ thơ thứ hai, thứ ba là :

So sánh “Tiếng tha thiết nói thường nghe như hát” “*Kể mọi điều ríu rít âm thanh/Như gió nước không thể nào nắm bắt*”

Liệt kê: *Dấu huyền trầm, dấu ngã chênh vênh, dấu hỏi...*

Ẩn dụ chuyển đổi cảm giác: “*Nghe mát lịm ở đầu môi tiếng suối*”

**Câu 3:**

Nội dung chính:

-Ca ngợi vẻ đẹp, sự tinh tế và phong phú, gần gũi thân thương của Tiếng Việt đối với đời sống tâm hồn con người Việt Nam.

-Tình cảm của tác giả Lưu Quang Vũ: hiểu, yêu mến, trân trọng tự hào vẻ đẹp của tiếng Việt

**Câu 4:**

Từ đoạn trích bày tỏ cảm nghĩ của mình về tiếng Việt:

Tiếng Việt là ngôn ngữ chính để tạo ra bản sắc riêng của dân tộc, là thành quả đáng tự hào của người Việt Nam trong suốt 4000 năm dựng nước và giữ nước. Tiếng Việt của chúng ta mượt mà, tinh tế, giúp chúng ta không chỉ giao tiếp mà còn bày tỏ tiếng nói, tâm tư, tình cảm.

Hơn nữa, ngôn ngữ là một phần khẳng định chủ quyền độc lập của Tổ quốc ta. Trải qua hàng ngàn năm đấu tranh, cha ông ta đã giữ gìn tiếng mẹ đẻ đến hôm nay. Vì thế chúng ta cần trân trọng, phát huy cái hay và giữ gìn sự trong sáng của tiếng Việt.

**Câu 5:**

Phương thức nghị luận

**Câu 6:**

Về bề ngoài đẹp đẽ của “cuộc sống riêng không biết gì hết ở bên kia ngưỡng cửa nhà mình” thể hiện rõ nhất qua hình ảnh so sánh: “một cuộc sống nghèo nàn, giống như một mảnh vườn được chăm sóc cẩn thận đầy hoa thơm sạch sẽ và gọn gàng”.

**Câu 7:**

Tác giả cho rằng: “Số phận của những cái tuyệt đối cá nhân, không bộc lộ ra khỏi bản thân, chẳng có gì đáng thèm muốn” vì cuộc sống của những cá nhân như vậy sẽ nghèo nàn, nhàm chán với một hạnh phúc mong manh.

Đó là một cuộc sống thiếu khát vọng, không có sự khẳng định, dấu ấn cá nhân, chỉ an toàn trong một “mảnh vườn” sạch sẽ, gọn gàng. Cuộc sống khép kín sẽ khiến con người trì trệ, khó thích nghi khi bị giông bão tràn đến, và hơn nữa sẽ khiến ta chìm trong cô đơn, buồn phiền, chán nản.

**Câu 8:**

Cuộc sống của con người khi thoát ra khỏi “cái tuyệt đối cá nhân”:

- Khi thoát ra khỏi cuộc sống cá nhân êm đềm, bằng phẳng trong ngưỡng cửa nhà mình, con người sẽ vươn ra cuộc đời rộng lớn bên ngoài ngưỡng cửa. Đó là một cuộc sống nhiều thử thách, phong ba nhưng là một cuộc sống đích thực mà mỗi người cần vươn đến: “Đời phải trải qua giông tố nhưng không được cúi đầu trước giông tố”.
- Con người sẽ phải đối mặt với chông gai, khó khăn nhưng đó sẽ là cơ hội để con người khẳng định năng lực, bản lĩnh, khát vọng, ước mơ của mình. – Khi được trải nghiệm, dần dần: con người sẽ mạnh mẽ, kiên cường, dũng cảm hơn. Đó là yếu tố rất quan trọng để chạm đến thành công.
- Cuộc sống thử thách với nhiều khát vọng sẽ cho mỗi người cảm nhận được giá trị thực sự của cá nhân mình: “Hãy luôn khát khao, hãy cứ dại khờ”.

## Phần 2

### 1, Nghị luận xã hội

-Giới thiệu về vấn đề nghị luận

-Giải thích về vấn đề nghị luận

+Sự hèn nhát là sự sợ hãi, lo lắng trước những gì xảy ra với mình và cuộc sống xung quanh; không dám đấu tranh với cái xấu cái ác của bản thân và xã hội

+Sự dũng khí: Dám dũng cảm đấu tranh với cái xấu cái ác trong bản thân con người mình cũng như ngoài xã hội; dám nghĩ dám làm những gì mình cho là đúng đắn, có ý nghĩa

=>Thực chất ý kiến trên bàn về hai phẩm chất trái ngược của con người: Sự hèn nhát là con người ta không còn được sống là chính mình, nhưng dũng khí lại giúp con người được sống và dám sống với con người thật của mình

\*Bàn luận vấn đề

-Khẳng định vấn đề nêu ra là đúng

?Tại sao sự hèn nhát khiến người ta đánh mất mình:

+Vì hèn nhát làm con người mất tự tin, luôn lo lắng sợ hãi trước những nghịch cảnh của bản thân và xã hội.

+Hèn nhát làm cho con người trở nên nhu nhược, yếu đuối, không dám bênh vực bản thân và bảo vệ người khác

?Tại sao sự dũng khí giúp con người luôn tự tin, có bản lĩnh trước những nghịch cảnh khó khăn.

+Giúp con người dám nghĩ dám làm, dám thực hiện những ước mơ, hoài bão khát vọng

+Dũng khí giúp con người dám hi sinh bản thân để bảo vệ người khác.

-Ca ngợi: Những người có dũng khí mạnh mẽ, dám đấu tranh với bản thân và với những bất công ngoài xã hội.

-Phê phán những kẻ hèn nhát nhu nhược yếu đuối sợ hãi với những dục vọng của cá nhân, những bất công phi nghĩa

\*Học sinh lựa chọn dẫn chứng phù hợp để minh họa

Rút ra bài học nhận thức và hành động

+Bài học nhận thức: Nhận thức được tác hại của sự hèn nhát, giá trị vai trò tầm quan trọng của dũng khí.

+Bài học hành động: Rèn thói quen từ bỏ sự hèn nhát, dám đấu tranh với chính mình, với cái xấu, cái ác, hướng tới và bảo vệ cái đẹp, cái thiện. Có như thế mới được cuộc sống là chính mình

### 2, Nghị luận văn học:

Giới thiệu tác giả, tác phẩm

Kim Lân là nhà văn xuất sắc của nền văn xuôi VN hiện đại. Ông là một cây bút viết truyện ngắn tài hoa. Thế giới nghệ thuật của Kim Lân chủ yếu tập trung ở khung cảnh nông thôn và hình tượng người nông dân. Viết về người nông dân, ông có một cái nhìn riêng, độc đáo. Ông thường

đi sâu phản ánh vẻ đẹp tâm hồn họ: dù sống trong cực nhọc, nghèo khổ, họ vẫn giàu lòng nhân ái và khát vọng sống.

- Một trong những tác phẩm tiêu biểu của Kim Lân được viết ngay sau khi Cách mạng tháng Tám thành công là truyện ngắn “Vợ nhặt” in trong tập truyện “Con chó xấu xí”. Đây là tác phẩm mà Kim Lân đã tái hiện thành công bức tranh ảm đạm và khủng khiếp về nạn đói Ất Dậu (1945) của nước ta.

- Thành công nổi bật của Kim Lân là đã xây dựng được một tình huống bất thường để từ đó nói lên khát vọng bình thường mà chính đáng của con người

a. Giải thích ý kiến

- Khái niệm tình huống truyện:

+ **Tình huống truyện** là một sự kiện đặc biệt của đời sống được nhà văn sáng tạo ra trong tác phẩm. Tại sự kiện ấy, nhà văn làm sống dậy một tình thế bất thường, có tính chất éo le và gây bất ngờ trong các quan hệ giữa các nhân vật. Tại sự kiện đó, tính cách nhân vật được bộc lộ sắc nét, ý tưởng mà nhà văn định gửi gắm cũng hiện hình khá trọn vẹn. Đối với nghệ thuật truyện ngắn, việc tạo ra một tình huống mới lạ, hấp dẫn, có giá trị đặc biệt góp phần khẳng định thành công, giá trị của tác phẩm. Nhà văn Nguyễn Minh Châu từng cho rằng: “Tình huống truyện là lát cắt, là khúc của đời sống, nhưng qua đó, ta hiểu được trăm năm của đời thảo mộc.”

+ Tình huống bất thường là tình huống: Là tình huống khác với tình huống thực tế trong cuộc sống.

- Khát vọng bình thường: Khát vọng là những mong muốn mãnh liệt mang tính nhân bản, bản chất trong mỗi con người. Đó là quyền sống, mưu cầu hạnh phúc và được sống cho ra sống.

=> Ý kiến bàn về: Kim Lân đã xây dựng trong truyện ngắn “Vợ nhặt” một tình huống lạ, độc đáo.

b. Tóm tắt tình huống.

- Tràng nghèo khổ xấu xí,ế vợ. Giữa lúc nạn đói đang diễn ra, chỉ một câu hò. Bốn bát bánh đúc cứu đói. Thế mà có người đàn bà đã chấp nhận cho không đời mình để về làm vợ Tràng. Đây là tình huống vừa bi lại vừa hài

c. Phân tích ý nghĩa tình huống bất thường

\* Tình huống của truyện ngắn này được thể hiện ngay trong nhan đề: “Vợ nhặt”. Nhan đề của truyện gợi ra cho người đọc nhiều suy nghĩ. Hai chữ “Vợ nhặt” nằm trong sự kết hợp lạ lùng giữa bi và hài, gợi ra trò đùa tai ác của số phận, nó báo hiệu sự pha trộn éo le, nghịch lý giữa một bên là cái vốn biểu tượng cho khát khao hạnh phúc của con người - vợ, với một bên là cái biểu tượng cho sự tầm thường, rẻ rúng - nhặt. Người vợ gắn với cái tổ ấm, gắn với gia đình mà có thể nhặt được như cái rơm cái rác ven đường, như một thứ chẳng có giá trị gì người ta bỏ rơi bên đường.

\* Tình huống bất thường trong sự kiện Tràng nhặt vợ.

Hôn nhân là biểu tượng của cuộc sống gia đình, của sự sinh con đẻ cái, của sự sống. Vậy mà việc nhặt vợ của Tràng lại diễn ra vào thời điểm khủng khiếp nhất của nạn đói Ất Dậu, khi xóm ngụ cư của Tràng bao trùm không khí chết chóc lạnh lẽo.

Tình huống éo le đã được tạo ra bởi sự đối đầu khốc liệt giữa sự sống và cái chết, giữa hạnh phúc và đau khổ, giữa hy vọng và tuyệt vọng, giữa ảm áp của tình người với lạnh lẽo thê lương của chết chóc...

+ Trong hoàn cảnh cái đói, cái chết bao bọc, bủa vây, nhu cầu lớn nhất của con người là kiếm được cái miếng ăn để đảm bảo sự sống, để được tồn tại. Trong hoàn cảnh đó, nhu cầu về hạnh phúc gia đình gần như bị bỏ quên, nó khó có thể tồn tại được. Vậy mà anh Tràng li lấy vợ, xây dựng hạnh phúc gia đình ngay trong bối cảnh tăm tối và đói khát đó.

+ Một người như Tràng - hội tụ rất nhiều yếu tố để anh ế vợ mà bỗng nhiên có vợ một cách dễ dàng. Anh xấu trai, cuộc sống nghèo khổ, bấp bênh... thế mà có vợ theo không.

-Ý nghĩa,tác dụng của cái lạ lùng :tạo ra tâm trạng ngạc nhiên cho tất cả mọi người trong xóm ngụ cư và gia đình.

+Dân xóm ngụ cư ngạc nhiên khi thấy Tràng đưa người đàn bà lạ về.Họ đứng cả trong cửa bàn tán,hồ nghi vì chưa rõ,nhưng qua dáng vẻ thên thện”hay đáo để” của người đàn bà thì họ hiểu ra nhưng vẫn ngạc nhiên.Vì giữa lúc đói kém “không biết có nuôi nổi thân không” mà còn “rước cái của nợ đời về”.Họ phỏng đoán,họ lo lắng và vui mừng cho Tràng.

+Bà cụ Tứ-mẹ Tràng ngạc nhiên vì con bà có vợ ngoài dự đoán của người mẹ nghèo,trong hoàn cảnh tối tăm này.

+Ngay chính Tràng-người trong cuộc cũng ngạc nhiên,khi vợ anh ngồi trong nhà rồi,anh vẫn còn ngỡ ngàng”ra hán đã có vợ rồi đây ư” và đến sáng hôm sau thức dậy rồi,anh ấy còn chưa tin mình có vợ-“trong người êm ái,lửng lơ như người vừa ở trong một giấc mơ đi ra”-Anh Tràng ngạc nhiên trước hạnh phúc quá bất ngờ với anh.

\* Giá trị của tình huống: Tình huống bất thường để nói lên khát vọng bình thường mà chính đáng của con người. Đề cao,khẳng định hạnh phúc của con người và khẳng định khát vọng sống,niềm tin,niềm hi vọng vào tương lai

-Khiến câu chuyện trở nên hấp dẫn và góp phần thúc đẩy cốt truyện phát triển.

-Giúp nhà văn phản ánh chân thực bức tranh hiện thực của làng quê: cảnh xóm ngụ cư ngập tràn âm khí là hình ảnh thu nhỏ của xã hội Việt Nam trong nạn đói 1945. Bề sâu của hiện thực là cái đói khiến giá trị của con người trở nên rẻ rúng, những điều đẹp đẽ thiêng liêng như hạnh phúc gia đình – một đám cưới trở nên bi hài, chua chát. Đói khát khiến con người thay đổi và bị hủy hoại từ hình hài đến nhân cách, con người không được sống cho ra con người. Tràng và thị nên vợ nên chồng chỉ bằng một câu hò vu vơ và bốn bát bánh đúc.

- Giá trị của tình huống truyện đặc biệt đã thể hiện những nét sâu đậm nhất của tư tưởng nhân đạo trong việc khẳng định, ngợi ca, trân trọng những khát vọng bình thường mà chính đáng của con người. Điều này được bộc lộ được vẻ đẹp phẩm chất của nhân vật qua diễn biến tâm trạng và hành động của họ trước việc Tràng nhặt vợ:

+Tình huống truyện đã cho thấy cái đói và cái chết không làm con người ta mất đi lòng nhân ái: thể hiện trong việc nhặt vợ của Tràng – chia sẻ miếng ăn với người xa lạ, đói khát; trong cách Tràng đối xử và suy nghĩ về người phụ nữ đi theo mình đầy yêu thương không hề rẻ rúng. Đặc biệt là sự ứng xử và nỗi niềm của bà cụ Tứ với người con dâu. Chấp nhận người đàn bà xa lạ, coi là dâu là con, lo lắng, yêu thương, chia sẻ với người khác trong hoàn cảnh khốn cùng là biểu hiện cao nhất của tinh thần lá lành đùm lá rách.

+Tình huống truyện giúp người đọc nhận ra khát vọng sống, khát vọng hạnh phúc của con người không bị mất đi mà mãnh liệt hơn bao giờ hết: Tràng quyết định nhặt vợ sau một thoáng phân vân do dự, cảm giác mới mẻ hạnh phúc, trạng thái êm ái lửng lơ trong lòng Tràng sau khi có được vợ. Khuôn mặt rạng rỡ chung vui của người dân xóm ngụ cư. Nét mặt nhẹ nhõm, tươi tỉnh của bà cụ Tứ. Thị theo Tràng về nhà lúc đầu vì miếng ăn nhưng khi biết gia cảnh thực sự của Tràng, thị đã không hề chạy trốn mà ở lại và mang lại sinh khí cho gia đình đó, bản thân thị cũng trở lại hình ảnh một người phụ nữ hiền hậu, đúng mực, vợ hiền dâu thảo... Tất cả là biểu hiện rõ nhất của niềm khát khao hạnh phúc mang tính bản năng, thường trực bị khuất lấp bởi cái đói đã xuất hiện một cách đầy bất ngờ. Chính khát vọng hạnh phúc lại mang đến cho họ sức mạnh vượt lên trên cái đói và cái chết.

+Tình huống truyện đã khẳng định đôi, khát không làm con người mất đi hi vọng vào một tương lai tươi sáng, tốt đẹp: Những câu nói đầy lạc quan của bà cụ Tứ với đôi vợ chồng trẻ; Tràng mua hai hào dầu thắp sáng gian nhà trong đêm tân hôn nhưng cũng là sua tan bóng tối ngập đầy trong truyện ngắn; cảnh thu dọn nhà cửa vào sáng hôm sau... là những chi tiết cho

thấy những người lao động đói khổ không bao giờ bị quan tuyệt vọng mà tràn đầy lạc quan tin tưởng để sống và yêu thương.

+Đặc biệt, hình ảnh là cờ bay phấp phới trong tâm trí Trảng ở cuối truyện đã khẳng định chắc chắn những khát vọng bình thường mà chính đáng của con người trong tình huống bất thường không hão huyền, viễn vông, là tín hiệu chắc chắn đã và sẽ hiện hữu. -Khái quát lại: Khẳng định ý kiến đã chỉ rõ những ý nghĩa sâu sắc của tình huống truyện.

Đánh giá

-Nội dung:Tình huống truyện thể hiện thái độ của nhà văn đối với con người và thực trạng xã hội đương thời

+Nhà văn lên án tội ác của bọn phát xít Nhật,thực dân Pháp và phong kiến tay sai đã gây ra nạn đói khủng khiếp năm 1945(giá trị hiện thực)

+Kim Lân trân trọng,tôn vinh những phẩm chất tốt đẹp của người dân nghèo:Dù đói mặt với hoàn cảnh sống ngặt nghèo tăm tối,người dân nghèo vẫn luôn yêu thương,đùm bọc,cưu mang nhau.Thật đúng là tinh thần”Thương người như thể thương thân”,”Lá lành đùm lá rách” của dân tộc Việt Nam(giá trị nhân đạo)

-Nghệ thuật:Xây dựng tình huống truyện độc đáo,bất ngờ.Ngôn ngữ mộc mạc giản dị.Trần thuật hấp dẫn  
bình luận ý kiến trên.

-----Hết-----

**Đáp án và lời giải chi tiết các bạn có thể tham khảo tại trang [web baitap123.com](http://web.baitap123.com)**